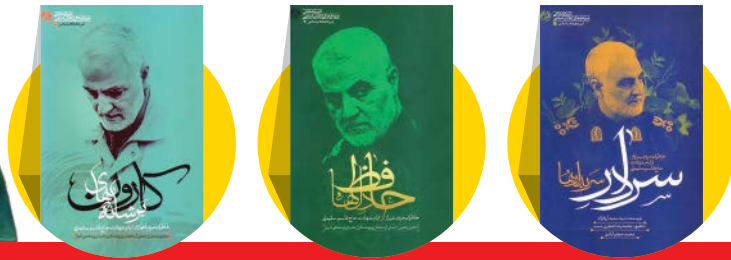

نگاهی به هشت کتاب نشر راه یار درباره حاشیه های تشییع پیکر سپهبد حاج قاسم سلیمانی

برای قهرمان ایران

شهرهای نجف، کاظمین و بغداد است. اسم کتاب نیز تلفیق فارسی و عربی است تا به گونه ای پیوند این دو سرزمین را نشان دهد.

عرب ها به نوع خاصی از سوگواری یزله می گویند که در آن شعرهای حماسی خوانده می شود و دجله هم نام رود است. کتاب «سلیمانی ها» خاطرات و روایت های مردمی درباره شهادت حاج قاسم و ابومهدی المهندس در سه فصل است. قهرمان خانه ما؛ اثر شهادت در فضای تربیتی و قهرمان سازی در خانواده، ملت قهرمان؛ اثر شهادت بر تصمیمات و اقدامات مردم جامعه ایران و سردار امت؛ اثر شهادت بر مردم دیگر کشورها و بازتاب آن در فضای بین الملل روایت کرده اند.

«ابر قدرت خداست» ششمین جلد به سوگواری مردم همدان پرداخته است. سخنرانی حاج قاسم در همدان با همان جمله معروف «ما ملت امام حسینیم» و سپس واکنش مردم به خبر شهادت سردار محور این کتاب است.

«شروه ای برای حبیب» هفتمین جلد خاطرات مردم بوشهر است. برگ برگ این کتاب می کوشد با روایت عزاداری بوشهری ها در ماتم سردار دل ها از حتی دورافتاده ترین روستاهای جنوب کشور، اشک ها و مویه های اهالی را در این غم بزرگ و نفرت و کینه شان را از دشمن برای خوانندگان در زمان ها و البته مکان های دیگر ثبت و ضبط کند.

«سردار گیله مردان» هشتمین کتاب، کوششی است برای ثبت سوگواری های مردم گیلان در عزای بزرگمردی که تاریخ به احترامش قیام کرد؛ مردی که سراسر زندگی اش حماسه بود و با شهادتش، حماسه ای دیگر آفرید؛ حماسه ای که رمز آن، پررنگ شدن کلمه وحدت بود. در سوگ او همه مردم گیلان، به دور از رنگ و قوم و نژاد و لهجه و جناح بندی های سیاسی، به میدان آمدند و چونان عزای عزیزان شان، به سوگ نشستند.

ماجرای تشییع باشکوه و بی نظیر حاج قاسم زمانی اهمیت دوچندان می یابد که این پدیده رهیافتی برای تحلیل های جامعه شناختی و مردم شناختی در دهه چهارم انقلاب باشد. نشر راه یار در یک مجموعه هشت جلدی به خاطرات مردم شهرهای مختلف ایران در تشییع سردار پرداخته است. به بهانه هفته دفاع مقدس، به این کتاب ها نگاهی مختصر انداخته ایم.

«سردار سردارها» کتاب اول از این مجموعه سراغ مردم سبزوار رفته از فعالان فرهنگی تا مردم کف خیابان و از واکنش های آنان هنگام شنیدن خبر شهادت پرسیده است. نویسندگان و تدوین کنندگان کتاب در پی رسیدن به الگویی از کار فرهنگی در آن برهه بودند. «حافظ دل ها» دومین کتاب از این مجموعه حاصل قسمتی از ساعت ها مصاحبه و تحقیق از خاطرات مردم شیراز در ایام شهادت و تشییع حاج قاسم سلیمانی است که توسط واحد تاریخ شفاهی دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی جمع آوری شده است.

شاید اگر پیش از این می شنیدیم که تشییع پیکر شهید سلیمانی ده هامیلیون نفر را به جوش و خروش می آورد باورش سخت بود اما مردم شیراز در این کتاب یادآوری کردند با شهادت امتی ترین شخصیت جمهوری اسلامی بغض سال ها مظلومیت کل منطقه و همه امت های اهل مقاومت شکسته شد.

سومین کتاب «بر شانه های کارون» است. جنوب را بیش از هوای تنوری و شرعی اش به آدم های گرم و رفیقش می شناسند. همین است که در واژگان آبادانی ها غربت، کلمه غریبی است. خوزستان و آبادان و حاج قاسم سال ها بود که رفیق هم بودند. جنوبی ها با بدرقه حاج قاسم همه قدردانی شان را نثار روح جوانمرد تاریخ کردند.

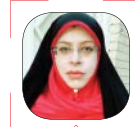
«یزله بر دجله» هم خاطرات مردم عراق از تشییع پیکر سردار قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس در

اقوام ریشه دار در تاریخ و متمرکز در یک جغرافیا و خاک ویژگی های مهم و دامنه داری دارند که به تثبیت هویت و اصالت ملی آنها منجر می شود. از جمله داشتن قهرمان های شجاع، دلیر و پاک باخته. مردانی که برای حفظ شرافت و کرامت مردم سرزمین شان لحظه ای درنگ نمی کنند.

قهرمان هایی محبوب و دوست داشتنی. ملت ایران حتی با وجود هجوم مدرنیسم هم بخش های مهمی از هویت ملی خود را حفظ کرده است. تکریم قهرمان برای ایرانی ها همواره مهم بوده تا جایی که در این امر هرگونه اختلاف سیاسی و مذهبی را دور انداخته و یکپارچه به قهرمان ایرانی تعظیم می کنند.

قاسم سلیمانی یکی از قهرمانان ملی و معاصر ماست. شجاعت، دلیری، خستگی ناپذیری، ایمان به هدف و از همه مهم تر ارتباط عمیق با مردم از او شخصیتی منحصر به فرد ساخته است. قاسم سلیمانی را فقط

در پارادایم انقلاب می توان دید و تحلیل کرد. روایت هنری و دراماتیک از انقلاب اسلامی به روایتی دقیق از قهرمان های نهضت انقلاب نیاز دارد. روایت قهرمان های نهضت تنها بدون روایت ملت قهرمان شدنی نیست، بلکه ظلم به قهرمان و ملت است. روایت فردی حاج قاسم بدون توجه به درهم تنیدگی اجتماعی اش، ظلم به او و آرمان اوست. آنچه مخالفان انقلاب به آن کاملاً واقف هستند همین موضوع است. برای همین هم بدون هیچ ابایی این بخش از شخصیت شهید سلیمانی را نادیده می گیرند. چه در توصیف و چه در تبیین. اینها که ابتدا در برابر روایت انقلاب و قهرمانی هایش سکوت کرده بودند، حالا از روایت این پدیده ها منصرف نیستند، بلکه روایتی فردی و محصور در خود به دست می دهند.

آزاده جهان احمدی

نویسنده و منتقد

پونه فضالی

نویسنده و منتقد

نگاهی به «جنگ و رمان هایش»

نوشتن از دفاع مقدس و درباره آن از همان سال های ابتدایی و با شعر شروع شد و به ادبیات داستانی راه پیدا کرد.

اما باید سال ها می گذشت تا اهالی قلم از تولید آثار ادبی به فضای تحلیل، تحقیق و بررسی وارد شوند. در واقع پژوهش در مورد محتوا، شکل و باید و نبایدها و نقد این حوزه کمتر از دو دهه است که شکل گرفته است.

برخی صاحب نظران و پژوهشگران با نگاه پرسش گرانه به ادبیات جنگ که گونه ای از ادبیات سیاسی به شمار می رود، به تولید و انتشار آثاری در این زمینه پرداخته اند. «جنگ و رمان هایش» با عنوان فرعی «معرفی، خلاصه و تحلیل کوتاه ۵۴ رمان دفاع مقدس»، نوشته ابراهیم حسن بیگی از کتاب های قابل اعتنا ولی کمتر شناخته شده در این خصوص است.

او که خود نویسنده کتاب هایی در حوزه دفاع مقدس است، در پیشگفتار این اثر ضمن بیان تاریخچه مختصری، ادبیات آن دوران را به دو دوره نوشته شده در زمان جنگ و بعد از پایان آن تقسیم می کند. از نظری آثار تولید شده در زمان جنگ به لحاظ محتوا و شکل با آنچه بعد از سال ۶۷ تولید شده است، متفاوت هستند.

نویسنده، آثار داستانی تولید شده در دوره بعد از پایان جنگ را دارای قوت و تنوع بیشتری می داند. توجه بیشتر به رمان و داستان بلند نسبت به داستان کوتاه، تنوع در فرم، موضوع و فضا، ایجاد داستان های ضد جنگ و بیان نقدها و نارسایی ها از جمله ویژگی هایی است که او برای آثار دوره دوم ادبیات دفاع مقدس ذکر می کند.

حسن بیگی در این کتاب با انتخاب تعدادی از مهم ترین داستان ها و رمان های مرتبط با جنگ ابتدا خلاصه ای از هر اثر را آورده و بعد به تحلیل در مورد آن پرداخته است. او در تحلیل خود علاوه بر محتوا، به عناصر داستانی و شکل اثر نیز توجه داشته است.

عناوین داستان ها بر اساس ترتیب الفبایی نام نویسندگان مرتب شده است و آثاری از سال ۱۳۶۱ تا ۱۳۸۶ را در بر می گیرد. از نقاط قوت کتاب آوردن نمونه آثار از نویسندگان طیف های گوناگون فکری است. احمد محمود، اسماعیل فصیح، قاسمعلی فراست و علی مودنی از جمله نویسندگانی هستند که آثارشان در این کتاب تحلیل و بررسی شده است.

در انتهای کتاب نیز دو فهرست از آثار موجود است، یکی بر اساس فهرست الفبایی عنوان رمان ها و دیگری بر اساس ترتیب تاریخ انتشار که راهنمای خوبی برای خوانندگان است.

خواندن این اثر برای علاقه مندان و پژوهشگرانی که به نگاهی کلی و جامع به دو دهه داستان نویسی در حوزه دفاع مقدس و مرور کلی این آثار نیازمند هستند، می تواند جذاب و قابل استفاده باشد. این کتاب توسط انتشارات سروش در سال ۱۳۹۲ به چاپ رسیده و چاپ دوم آن در ۱۳۹۳ منتشر شده است.

